

הצרכן הישראלי וחברות האינטרנט*
2:0 לצרכן - בעזרת בית המשפט

בחודשים האחרונים יצאו תחת ידם של בתי המשפט המחוזיים במחוז מרכז ובחיפה פסקי דין משמעותיים ביותר אשר מקנים כח נוסף לצרכן הישראלי הקטן בהתמודדותו מול ענקיות האינטרנט הפונות לקהל הישראלי.

המדובר בשאלה היכן תקיים התדיינות בין הצדדים אם וכאשר תתעורר עילת תביעה מצד הצרכן הישראלי כלפי חברות האינטרנט.

בשני מקרים אשר נדונו והוכרעו לאחרונה בתי המשפט קבעו שתניית השיפוט הזר הקבועה בתקנוני האתר באינטרנט מהווה תנאי מקפח שאין לאוכפו.

המקרה הראשון נדון בתיק ת"צ 39292-04-13, **רז קלינגהופר נ' PayPal Pte. Ltd** (בית המשפט המחוזי מרכז-לוד) במסגרת החלטה בבקשה לאשר תובענה כייצוגית שבה עלו טענות כלפי פייפאל בנושאים הקשורים להמרה כפוייה של כספים למטבע ישראלי וגביית עמלה בגין כך, בלא שדברים אלה יצוינו בהסכם המשתמש (מאוחר יותר פייפאל תיקנה את ההסכם בנושא זה). בית המשפט החליט לאשר את התובענה כייצוגית, אך במסגרת החלטתו היה על בית המשפט להכריע בסוגייה של התוקף של הוראות החוק והפורום המתאים לקיום התדיינות בין הצדדים, כפי שאלה נקבעו בהסכם המשתמש באתר. המשיבה בתיק האמור, המאוגדת בסינגפור היא אחת מזרועותיה של פייפאל, המופקדת על מתן שירותיה במספר מדינות, ביניהן ישראל. בהסכם המשתמש המנוסח כמובן על ידי פייפאל והנכלל באתר נקבע שהדין אשר יחול על ההסכם יהיה הדין של סינגפור וכי סמכות השיפוט לדון בתביעות מכוח הסכם המשתמש נתונה ל"בית-משפט הממוקם בסינגפור או באזור מגוריו של הנתבע". על כן חלקה המשיבה על סמכותו של בית המשפט בישראל ליטול סמכות על הדיון בסכסוך שבינה לבין הצרכן הישראלי.

בית המשפט קבע, מפי כב' השופט גרוסקופף, כי המשיבה, בתור חברה הנותנת, באמצעות האינטרנט, שירות למאות אלפים של אזרחים ישראלים, באמצעות אתר אינטרנט בעברית, המיועד לאזרחי ישראל, ואף נותנת שירותי תמיכה המיועדים לקהל לקוחותיה העצום בישראל. במצב דברים זה, חיוב לקוחות פייפאל הישראלים להתדיין בבית משפט בסינגפור ועל פי הדין הסינגפורי, היא באופן מובהק הוראה שכל תכליתה לחסום את דרכם של הלקוחות לממש את זכויותיהם כלפי המשיבה ועל כן תניות אלה מהוות תניות מקפחות בחוזה אחיד שאין לאוכפו. בית המשפט הסתמך בין היתר על פסק דינו של בית המשפט העליון בתיק ע"א 9725/04 **אשבורן חברה לסוכנויות ומסחר בע"מ נ' CAE Electronics Ltd** שם קבע בית המשפט שחברה בינלאומית המשוקקת את סחורתה ללקוח ישראלי צריכה לצפות כי תיתבע בישראל. (גם בתיק נוסף שהתנהל בבית המשפט המחוזי בחיפה ניתן היתר להמצאה מחוץ לתחום לאותה חברת פייפאל, עוד במרץ 2014, אך החלטה זו ניתנה ללא נימוקים לגופה של הסוגיה האמורה).

המקרה השני אשר יצא מלפני בית המשפט המחוזי בתל אביב אך בימים האחרונים, דן בשאלה האם יש מקום ליתן היתר להמצאה מחוץ לתחום השיפוט על ידי התובע הייצוגי לידי חברת בוקינג של בקשה לאישור תובענה כייצוגית (בעניין של גילוי נאות של רכיב המע"מ בהזמנת בתי מלון בישראל) - ת"צ 14-06-19529 **חוטא נ' Booking.com B.V.**

חברת בוקינג הבינלאומית המפעילה אתר אינטרנט להזמנת חדרי מלון ברחבי העולם התנגדה לבקשה למתן היתר כאמור בטענה שבתנאי השימוש הקבועים באתר שלה נקבעה "תניית שיפוט" ולפיה הדין החל על היחסים בין הגולש ומפעילת האתר הוא הדין ההולנדי ולבתי המשפט באמסטרדם סמכות בלעדית לדון בכל תביעה שכזו.

גם כאן הגיעה כב' כבוד השופטת-הרשמת עינת רביד לאותה מסקנה כמו בתיק פייפאל שלפיה דין תניית השיפוט להתבטל בהיותה תנייה מקפחת בחוזה אחיד בהתחשב בכך שחברת בוקינג, נותנת, באמצעות האינטרנט, שירות

למאות אלפים של אזרחים ישראלים. לצורך מתן השירות האמור היא מקיימת אתר אינטרנט בעברית, המיועד לאזרחי ישראל, ואף נותנת שירותי תמיכה המיועדים לקהל לקוחותיה בישראל. במצב דברים זה, חיוב לקוחות בוקינג, כמו לקוחות פייפאל, הישראלים להתדיין בבית משפט בהולנד ועל פי הדין ההולנדי, היא באופן מובהק הוראה שכל תכליתה לחסום את דרכם של הלקוחות לממש את זכויותיהם כלפי המשיבה.

החלטות אלה, שיש לברך עליהן בפה מלא, נותנות חיזוק משמעותי ליכולת של צרכנים ישראלים המשתמשים באתרי האינטרנט של ענקיות המסחר הבינלאומיות לאכוף עליהן החובה לנהוג ביושר ובהגינות כלפי הצרכנים, גם לפי דיני הגנת הצרכן הנהוגים בישראל ולעשות זאת בפני בית משפט בישראל.

5 באוגוסט 2015.

*עו"ד מאיר פוקס, שותף במשרד גדעון קורן ושות', הינו בעל רשיון לעריכת דין בישראל ובניו יורק ועוסק במסחר בינלאומי ובהיי-טק.